

אתדר להו. ועשו ביניהם הסכם גירושין ובו סידרו כל עניניהם כולל חלוקת הרכוש והחזקת הילד אצל אמו. תוך כדי הדין התברר שהילד אינו בנו של הבעל, כי לפי בדיקות של הרופאים אינו מסוגל ללדת, ובהסכמת שניהם נתעברה האשה בהפריה מלאכותית ע"י הזרקה זרע לרחמה, ואינם יורעים מי הוא בעל הזרע, והבעל אומר שהוא קיבלו עליו כבנו ממש ומתחייב במזונותיו, וביקש מבית הדין שלא יציינו במסמכים שהילד אינו בנו.

א) ועלינו לברר מצבו של הילד הוזה האם הוא כשר לבא בקהל ה'. והנה הב"ח ביו"ד (סימן קצ"ה) ד"ה ולא ישב כתב, וז"ל מצאתי בהגהת סמ"ק ישן מהר"ר פרץ שכתב אשה גדה יכולה לשכב על סדיני בעלה, ונזהרת מסדינים ששכב עליהם איש אחר פן תתעבר מש"ו של אחר, ואמאי אינה חוששת פן תתעבר בנדתה מש"ו של בעלה ויהא הולד בן הנדה, והשיב כיון שאין כאן ביאת איסור הולד כשר לגמרי, אפילו תתעבר מש"ו של אחר, כי הלא בן סירא כשר היה. אלא דמש"ו של אחר קפדינן אהבחנה גזירה שמא ישא אחותו מאביו כדאיתא ביבמות עכ"ל. והעתיקן גם הט"ו (שם סק"ז).

נמצאנו למדים מהגהת הסמ"ק הנו', שאין כאן ביאת איסור כלל ובודאי לא שייך איסור ממזרות לשיטתו, דהרי כתב מפורש כיון שאין כאן ביאת איסור הולד כשר לגמרי, אפילו תתעבר מש"ו של אחר, ולמד כן מכן סירא שכשר היה, וענינו מבואר בליקוטי מהרי"ל שהובא בחלקת מחוקק (אה"ע סימן א' סק"ח), וז"ל שבן סירא היה בנו של ירמיה שרחץ באמבטי, כי סירא בגימטריא ירמיהו, (במהרי"ל שם מבואר שבתו של ירמיהו היתה רוחצת אחר אביה באמבטי חמין וקלטה זרע מאביה). ועיין עוד שם מה שכתב בשם ספר עבודת הקדש להרב איש האלוקים מהר"ר משה קורדאוויורו זצ"ל עי"ש. והב"ש גם כן הביא דברי הסמ"ק הנו', ופשט מזה את ספקו של הח"מ שעלה ונסתפק שם בכך הנולד מאמבטי אם קיים מצות פו"ר, והוא ז"ל הוכיח במישור מדברי ההג"ה האמורה דהרי בנו לכל דבר, ואשר ע"כ חששו שמא ישא אחותו מאביו כיע"ש.

ואע"ג שהמשנה למלך (פט"ו מהל' אישות ה"ד) ערער על ענין זה לומר דלא אפשר שנתעברה באמבטי, כבר עמד על זה מרן החיד"א בברכ"י (אה"ע סי' א' אות י"ד ד"ה וחזיתיה), ותמה על תמיהתו דתלמוד ערוך בחגיגה קרי בחיל דמשכחת לה עיבור באמבטי, ושמלבד מהרי"ל בליקוטים והגהת הסמ"ק הנ"ל, גם בספר יוחסין (אות א' מאמוראים דף נ"ד ע"ב מדפוס אמסטרדם), כתב דבספר קבלת החסיד אמר דלר' זירא ורב פפא לא נודע להם אב כמו לבן סירא וע"ש, דאע"ג דהוכיח שאביהם נזכר, מ"מ בכך סירא נראה שהוא דבר מוסכם (ר"ל דממ"ש כמו לבן סירא נראה דבזה הוא מוסכם), וגם הגאון רבינו שמשון בספר כריתות (שער שני מלשון למודים אות ע'), נראה מדבריו שם דס"ל שיכולה להתעבר

אלא לענין שלא לכופו לכתחילה, אבל אם כבר עשו מעשה ע"פ דברי הרמב"ם מה שעשו עשוי. וכמבואר בתשובת הרא"ש (כלל מ"ג סימן ו') ע"ש. והביאם מרן הראש"ל שליט"א ביביע אומר ח"ג (חאה"ע סימן י"ט אות כ"א), וע"ש מה שהעיר ע"ז שכתבו דכדיעבד שפיר דמי. וע"ש שהאר"י בזה וכתב שגם הגר"י קפאח שליט"א העיד שכן היה תמיד המנהג בתימן לכוף את הבעל לגרש את אשתו בטענת מאיס עלי, אם נישאו בתימן. ובסוף התשובה כתב שכן פסק גדול דורינו אביר הרועים הגאון הגדול מהר"ר צבי פסח פראנק (שליט"א) ז"ל, ע"ש. [ונתשובה כזו של הגרצ"פ ז"ל נמצאת אצלי בכתב ידי קדש]. והזוג הזה אע"פ שנישאו בארץ ישראל שכאן אין נוהגים בזה כהרמב"ם, מ"מ כאן שמדובר בכפיית האשה אפשר שכ"ע יודו וכמ"ש לעיל.

וע"כ נראה בעה"ו דהדין דין אמת ויציב, שהאשה הוזה חייבת לקבל ג"פ מיד בעלה.

וה' יצילנו משגיאות ויעזרנו על דבר כבוד שמו אמן.
ע"ה שלמה משה ב"ר אליהו ז"ל עמאר.

☆ ☆ ☆

נ.ב. עוד יש להוסיף דלענ"ד גם האשה אינה חפצה בשלום בית וכמו שנראה מטענותיה, כמפורט לעיל בפתיחה לפסק דין זה. רק יצר הנקמנות וטבע העקשנות המורש בה בחזק גדול, הוא המונע אותה מלראות נכוחה את המציאות, וע"כ מסרבת לקבל ג"פ מבעלה. וע"כ אין מנוס מלחייבה בגט. וזאת מלבד כל האמור לעיל שהוא מספיק בפני עצמו.
(-) הנ"ל ס"ט.

סימן ב

"דינו של ילד שנולד מהפריה מלאכותית"

בסייעתא דשמיא

ערב שבת קדש מסעי ר"ח אב הרחמים התשנ"ב.

מעשה באיש ואשתו שכאו אלינו לבית הדין וביקשו להתגרש זמ"ז בגט פיטורין כדמו", משום דלא

הביא ראייה מהגהת הסמ"ק הנ"ל, והעיר עליו שלא זכר שיר שכבר הביא ראייה זו הבי"ש כיע"ש, וכאמור כ"פ גם רבים מגדולי האחרונים להכשיר הולד, וע"כ אין לחוש לדעת הרב בר ליואי וזכר לחגיגה שהחמירו בזה.

ג) **ואע"פ** שמרן החיד"א ז"ל בברכ"י (שם) כתב, ולא אכחד דלבי מהסט דיש קצת לדחות דהא לשון ההגהה דסמ"ק הגו' וכו', וע"ש שכתב שאחר זמן מצא קובץ ישן על קלף כ"י דמשמע ממנו כפירושו כיע"ש, מ"מ לא העיר הרב ז"ל אלא על מה שהסיקו הב"ש וסיעתיה דחשיב בנו לכל דבר, ובפרט לענין קיום מצות פו"ר וכמ"ש שם, וז"ל ותו דאף אומנם וכו', מאי פסקא דקיים פו"ר כיון דלא כיוון משום אקרובי ולא קרב זה אל זה אישה כלל, והוא יגע לריק באמבטי וכו'. עכ"ל. וגם בזה עמד מרן הראש"ל נר"ו ביביע אומר ח"ב (חאה"ע סימן א' אות ג') והעלה דהעיקר בזה כדעת האחרונים, הח"מ והב"ש והמל"מ ומהר"י זיין שהוכיחו מזה דחשיב בנו גמור, וכ"ד הטו"א וכן פסק בשו"ת בית יעקב, ויתר היא שלא תמוט יע"ש. ומ"מ לג"ד שהדיון הוא אם הבן כשר לקהל, בזה גם מרן החיד"א ז"ל לא העיר מאומה שכאמור הרב מפורש בדברי הגהת הסמ"ק ומוסכם מכל הפוסקים שהזכרתי.

וכן ראיתי למרן הגר"מ פיינשטיין ז"ל באגרו"מ (חאה"ע סימן י'), דמיפשט פשיטא ליה שאין האשה נאסרת בלא ביאת איש, ואיסור סוטה הוא רק מצד איסור הביאה ולא מצד הזרע של איש אחר הנמצא במעיה, ראם בא עליה איש אחר אפילו בלא יציאת זרע ואפילו שלא כדרכה נאסרה לבעלה, ואילו בזרע שבא לגופה בלא ביאה, כמו באמבטי שלא נעשה איסור זנות לא נאסרה, וגם הולד כשר, ואע"פ שגם בלא איסור הולד ממזר כגון שדיבוקם נכרים זב"ז מ"מ הוא דרך ביאה וכו'. ומ"ש בארצה"פ משם בר ליואי ומנחת יחיאל שחולקין אינו כלום, (א"ה, המעיין שם יראה דכתבו וכ"כ המנחת יחיאל רק אחר שכתבו, מיהו עיין להלן סימן ד' ס"ק ט"ל זי"א שהולד כשר, וכ"כ המנחת יחיאל וכו', ולפי"ז דעתו הוא ג"כ להכשיר ופליג על הבר ליואי ולא כמ"ש האגרות משה), ואע"ג דאינו תלוי בהנאת ביאה, מ"מ תלוי בביאת איסור ואין לחוש לזה כלל עכ"ל. וכן חזר וכתב שם (בסימן ע"א) ע"ד הבר ליואי שאינו כלום נגד ה"ר פרץ וסוברים כן הב"ח והט"ו והח"מ והב"ש, כיע"ש. וע"כ נראה שהולד הזה הוא כשר בלא פקפוק, וגם האשה לא נאסרה על בעלה.

ואע"ג דמרן הראש"ל נר"ו ביביע אומר ח"ב (חאה"ע סימן א') בסוף התשובה כתב, באיש ואישה שאין להם ילדים וכבר שהו עשר שנים יחדיו ולא זכו להבנות, והרופאים אמרו שאין עצה אלא שהאיש יקלח זרעו תוך צנצנת, והרופאים יזריקו את הש"ז לתוך רחמה של האשה, דאפשר להקל בזה, ואם יש הכרח גמור אפשר לעשות כן גם בתוך ימי נדותה, והוסיף וכתב בזה"ל, אלא שעליהם

באמבטי, וכ"כ גם הרשב"ץ בתשובה ח"ג (סימן רס"ג) ולמד כן מסוגיא דחגיגה דאמבטי, וכן הוכיח מכת"י ישן נושן וכו' פסקים למהר"ר שלמה מלונרון כיע"ש. שו"ר בהשמטות שבאוצר הפוסקים (ח"א דף קנ"ג ע"ב ס"ק מ"ב), שכתבו בשם תוספות חיים ח"ב בקונטרס השלמה (דמ"ז) שכתב על המל"מ הגו', וז"ל הנה מלבד מ"ש בזה בח"א ותירצתי את כל קושיותיו, הנה ראיתי ברבינו חננאל בחגיגה שכתב שארע כן בימיו.

וכן ראיתי בהגהות שי למורה בגליון הש"ע (אהע"ז שם) שכתב ע"ד המל"מ שדבריו תמוהין, דח"ו לדחות פשטות דברי חז"ל בשביל קושיא, ואילו ראה דברי התשב"ץ ח"ג (סי' רס"ו) ובהגה שם שהנסימן מעיד על זה, לא היה המל"מ כותב מה שכתב, וע"ש עוד מזה. והפתחי תשובה (סק"ט) כתב דגם הבני אהובה (פט"ו מה"א ה"ו) האריך לסתור דברי המל"מ.

ב) **ואע"ג** דהרב המגיה בט"ז אה"ע (סימן א' אות ח') כתב ע"ד הבי"ש דאין זה ראייה רשמה לחומרא אמרינן לקולא לא אמרינן. כיע"ש. הנה לא כתב כן אלא לדחות ראית הב"ש שלמד מזה שהאב קיים פו"ר, וע"ז כתב דאפשר דלקולא לא אמרינן, וכמו שסיים, בפרט במילי דתלי בקום ועשה והיא נתעברה מעצמה דאינו יוצא בזה עכ"ל. אבל לענין שנחשב בנו לכל דבר בודאי דאינו חולק דהוא מפורש שם, וכן מפורש שהוא כשר גם כשהוא מאחר וכנ"ל.

ובאוצר הפוסקים (סימן ר' ס"ק ט"ל אות ג'), כתבו שכן פסק בעמק הלכה (סימן ס"ח) מהגהת סמ"ק הגו', ושכן משמע בבני אהובה (הגו') דאינה אסורה לבעלה ולא נימא דבאשת איש שכבת זרע כתיב, והרי ש"ז של אחר במעיה, דבחגיגה (י"ד) גבי בתולה שעיקרה באמבטי לא בעי אלא לכה"ג, ולא חש שמא קלטה ש"ז מפסולי כהונה, הרי מוכח שאין זו ביאת איסור וממילא לא הוי ממזר, ועיין במל"מ ושעה"מ (פ"י מה"א ב'), וכ"כ השואל ומשיב (ג') ח"ג סימן קל"ב) דאם הש"ז מכהן, כשר להיות אפילו כהן גדול ע"כ.

ואולם באוצר הפוסקים (סימן א' ס"ק מ"ב) כתבו, שבספר בר ליואי (ח"ב סימן א') הוכיח דבנתעברה באמבטי אינו בנו וממזר הוי, וכ"כ גם בזכר לחגיגה (למס' חגיגה דף ט"ו), משום דלא תלוי בביאת איסור, מ"מ זה נגד הגהת הסמ"ק שכתב במפורש שהולד כשר, והביאהו כל גדולי הפוסקים ולא העירו ע"ז מאומה וש"מ דהכי סבירא להו, וכ"פ בעמק הלכה ובני אהובה וכנ"ל, ובאוה"פ (שם סימן א' ס"ק מ"ב) כ' שכן פסקו המנחת יחיאל (ח"ג סימן מ"ז) (וכתב שכ"כ הטו"א בחגיגה שם ועיין שם בהערה למטה) ובמנחם משיב (ח"ב סכ"ו), ובודאי שלא נניח לכל הפוסקים הגו' נושאי כלי הש"ע שמימיהם אנו שותים, והם הב"ח והט"ו והב"ש, ותורת השלמים ורעק"א כו"ד שם, והרב שי למורה, ומרן החיד"א בברכ"י שם כתב דגם הרב מהר"י זיין

וכו', ואם אמרה מפלוני הוא כשר הולד כשר, כיע"ש. נמצא דבעינן שתאמר מכשר נתעברה, ובלא"ה הוא ספק ממזר, וכאן בוראי דאינה יכולה לומר ממי נתעברה שאינה יודעת והרי היא כאילמת, ומבואר שם (בסימן ו' סעיף י"ח) דאם היתה אילמת או חרשת או שאמרה איני יודעת למי נבעלתי וכו', ה"ז ספק זונה ואם נשאת לכהן תצא, אא"כ היו שני רובים המצויים כשרים, וכבר ציין את זה הב"ש (בסימן ד' ס"ק ט"ל), דכשאי אפשר לבדוקה אפילו ברוב כשרים הולד ספק ממזר, ואע"ג דהוסיף שם וכתב בזה"ל, והיינו דוקא דאיכא בעיר זו ממזר אפילו ממזר אחד אבל אם ליכא שום ממזר ליכא חשש כלל, ובסמוך כתבתי תשו' מהרי"ו ושם ראייה לזה, עכ"ל. ועיין אה"פ שם אות ה' דיש חולקים ומכשירים באם היה רק ממזר אחד ע"ש, וכאן שהדבר נעשה בבית חולים אזורי במקום גדול, לא ימנע שלא יהיה באיזור איזה ממזרים, ואולי בעיני דוקא בידוע, והיום ניתן לברר ענינים אלו.

ה) ואע"ג דהיה מקום לומר דלא החמירו להצריך ב' רובי אלא בפסולי כהונה, ומשום מעלת יוחסי כהונה, דבזה מיירי שם בס"י ו', אבל להכשיר הולד לקהל אולי די אפילו ברוב א' להכשירו, וכמ"ש הפ"ת (ס"ק מ"א) בשם הנוב"י (סימן ז'), והב"מ דחה דבריו מכוח הב"ש הזה, וכתב עוד דאפילו לבעה"מ שהובא בב"ש (ס"ק ל"א) דסגי ברוב א' גם לכתחילה, היינו בדידה דיש לה חזקת כשרות משא"כ בעובר לית מאן דפליג, בכתובות ט"ו דבפירש א' מצפורי הולד שתוקי, והוב"ד באה"פ (ס"ק צ"ז אות ו'), עו"כ דאפילו נימא דלבעה"מ הסוגיא כר' יהושע אבל לר"ג כשר גם ברוב אחד, היינו בידוע שפירש ואזל לגבה אבל בסתמא הוא שתוקי גמור לכו"ע, וכל זמן שלא נבדקה אמו אפילו נשא יוציא עד דאיכא ב' רובי ע"כ, ובנ"ד ודאי דהיא לא הלכה אצלו אלא הוא נתן זרעו והו"ל פריש וכל דפריש מרובא פריש ולבעה"מ די בזה ברוב אחד. [וזה לא מהני לחשש שישא אחותו מאביו, דאע"ג דרוב נשים בודאי שמתרות לו, דהנהגה היד שלמה (דף כ' ע"ב הוב"ד באוצר הפוסקים שם), כ' בשם רב שרירא גאון ורב האי גאון שטעם איסור שתוקי הוא משום אחותו כיע"ש, ועכ"ז לא התירו משום שרוב נשים אינן אסורות עליו].

והנהגה לדעת הטור שהיא הדעה השניה שכתב מרן ז"ל בשו"ע (סי' ו' סעיף י"ח), כשהבועל הלך אליה אפילו שזה היה בעיר אם יש תרי רובי תינשא לכתחילה, ואפילו בסתמא שאין ידוע מי הלך גם כן תינשא לכתחילה כיע"ש, אבל לסתמא דמרן שם (שסתם תחילה כהרמב"ם), אם ראו שנבעלה או נתעברה בעיר אפי' לא היה שוכן שם אלא כותי א', וכו' אם היא אילמת וכיוצא"ב שאינה יכולה לומר לכשר נבעלתי לא תנשא לכהן, ואפילו נשאת תצא אא"כ היו שני רובים המצויים כשרים (ע"ש, ובדברי הח"מ ס"ק י"ז וי"ח). ואפשר שבנ"ד גם לדעה הראשונה די ברוב א'

להקפיד שלא יתחלף זרעו של הבעל בזרע של איש אחר ע"י השגחה מיוחדת, כי חלילה וחס להתיר קבלת זרע מאיש אחר ולא תהא כזאת בישראל, וכו' עכ"ל. (וידוע שכן היא דעתם של עוד כמה מגדולי הפוסקים בזמנינו), אך מ"מ אינו ענין לנ"ד כי לא באו לשאול אם לעשות דבר זה אם לאו, רק עשו ע"ד עצמם, ואנו דנים לאחר מעשה מה דין האשה והולד, ובזה עולה גם מדבריו הנ"ל להתיר, רק כתב שאם עברה וקבלה מאיש אחר, על הבעל לפרוש מאשתו כדין מעוברת חבירו ויש לקרא ע"ז מה שאמרו בנדרים (כ' ע"ב) וברותי מכס המורדים והפושעים בי, אלו בני ערכוביא וכו'. כיע"ש.

וגם בחלקת יעקב (להג"ר מרדכי יעקב ברייש ו"ל) ח"א (סימן כ"ד), העלה לאסור לעשות דבר זה מזרעו של אחר, אך כדיעבד הולד אינו ממזר והאשה לא נאסרת בזה על בעלה, [וע"ש מ"ש לגבי פסול האשה והבת לכהונה וכן לענין יבום וחליצה, ויש להעיר בדבריו ועוד חזון למועד בעהית"ש]. עו"כ שם שאם עשתה כן שלא מדעת בעלה נקראת עוברת על דת משה ויהודית ויכול בעלה להוציאה בעל כרחיה, וע"ע בחלקת יעקב ח"ג (סי' מ"ה) עד סימן ב"ן) שדן בכלל זה, ובנידוננו כאמור עשו את זה מדעתם ובהסכמתם.

וגם בספר ציץ אליעזר חלק ט"ו (סימן מ"ה), כתב שהוא איסור חמור ותועבה גדולה להכניס זרע של איש אחר לתוך רחמה של א"א, ואפילו זרע של עכו"ם, וגם בפנייה החמיר כיע"ש. מ"מ כשבאים לדון על הילד שכבר נולד, נראה דכולם יודו שהוא כשר כדיעבד, אחר שהדבר מפורש להיתר בראשונים ומוסכם מכל נושאי כלי הש"ע וכנ"ל.

ד) עוד יש לדון בנ"ד דמיירי בא"י שהרוב הגדול והניכר הם ישראל, ומסתמא גם הזרע ההוא של ישראל, ולפי מה שבררנו מכל הפוסקים הנ"ל שזה מתיחס לבעל הזרע ונחשב בנו ממש, ולהרבה פוסקים גם קיים האב מצוות פו"ר בכה"ג, וכאן שאין יודעים מי הוא בעל הזרע, נמצא שעלול להיות שישא אחותו מאביו. וראיתי באגרות משה (חאהע"ז סי' י'), דגם הוא כתב דאם ידוע שהוא של יהודי פלוני אסור לולד לישא מזרע אותו האיש כמ"ש הט"ז והב"ש שם, והוסיף בזה"ל, ואם לא ידעין מותר בכל נשי דעלמא, דאזלינן בתר רובא נשים דעלמא שמתרות לו, אבל אין לחוש משל יהודי שהרוב מנכרים, ואין הגוי נאמן לומר של יהודי שחושב שעי"ז ישבח בעיניה וכו'. ע"כ. ובודאי דזה בארה"ב ששם דיכר הרב זצ"ל, אבל השתא הכא בארעא דישאל דהרוב ישראל יש לתלות בהם. אלא שהרב כתב דגם בידוע שהזרע של יהודי ולא ידוע מי הוא, יש להתיר משום שרוב הנשים מתרות לו עכ"ל. ולענ"ד צריכין עדיין להבין היתר זה, דהא קי"ל בש"ע (אה"ע סי' ד' סכ"ו), פנויה שנתעברה וילדה אם אינה לפנינו לבדקה או שהיא שוטה או אילמת וכו', הולד ספק ממזר

ושו"ר באוה"פ (ס"ק צ"ז אות ז') שכתבו בשם הש"ש דמסתמא הוי תרי רובי, וכמ"ש התו"ט דהטור ס"ל דתרי רובי שבש"ס היינו רוב העיר כשרים וגם העוברים דרך העיר מעלמא כשרים, וכיון דהאידינא אין דלתות מדינה נעולות הו"ל תרי רובי דרוב הערים נמי כשרים וכו' ע"ש שהאר"ך בזה, וע"ש עוד שכתב בשם הגב"ע פנחס (סימן ה') כשרבים שכיחי אצלה אפשר שגם הר"מ יודה, דכיון דידוע שנואפים הלכו אצלה מהיכי תיחי גיחוש שמא הלכה ג"כ לאיזה פסול וכו'. יע"ש. וכ"ש לנ"ד דתמיד הוי פריש ובנ"ל.

ז) ועוד יש לצרף דעת הנוב"י (סי' ז') הנ"ל דלא הצריכו תרי רובי אלא לכהונה, ואע"ג דהב"מ חלק עליו מ"מ יש פוסקים אחרים דס"ל כהנוב"י בזה, וכמ"ש באוה"פ (ס"ק צ"ז אות י"ב) בשם מהרי"כ רפפורט (ח"ב חאה"ע"ז סי' ד') דמ"ש בספ"ק דכתובות דבעי תרי רובי היינו לכהונה אבל לקהל סגי בחד רובא, וכמ"ש הב"ש (ס"ק ט"ז) לענין נתערב ספק ממזר, אבל לישראל מותר אפילו לר"ג דאיכא ס"ס, וכ"ד מהרש"ל והט"ז וכן הדין היכא דיש רוב, ומ"ש הרמב"ם והשו"ע דבלא נבדקה הוי ספק, מיירי במחצה על מחצה אבל כשיש רוב או ס"ס מותר ולא עשו בזה מעלה כלל, וכן משמע מהרמב"ם (פט"ו מה"א הכ"א) וכו', ועוד דיש ס"ס ספק מגוי ואת"ל מישראל שמא מכשר ע"ש. וכ"כ שם בנדיב לב ח"ב (סימן ג') שתמה על הב"ש הנו', דרק לכהונה הוא דבעינן תרי רובי בסימן ו', אבל הולד ברוב כשרים כשר, כמ"ש מהרי"ט חאה"ע"ז (סי' ט"ו). וכן דעת מהר"י וי"ל (סי' ע"ד) להכשיר הולד בס"ס בלי בדיקת האם וס"ס הוי רוב. [המשפטי עוזיאל (סי' ט"ו) העיר עליו מאסופי בסעי' ל"ג יע"ש, ויש מקום לדון ולחלק בין אסופי לדינים אלו ועוד חזון למועד בעה"ן].

ויש עוד ספקות, וכן יש ס"ס דרבוותא שמא הלכה דבכה"ג חשיב שפיר תרי רובי וכשר לכ"ע, ואת"ל דחשיב רק רוב אחד שמא הלכה כהפוסקים דלא הצריכו תרי רובי אלא לכהונה, אבל לקהל די ברוב אחד, ושמא הלכה כהנוב"י דכשדנים רק על הולד א"צ תרי רובי וכמבואר לעיל, וראיתי באוצר הפוסקים (סי' ד' ס"ק ק' אות א') שכתבו בשם האורים גדולים שמש"ק (בסימן ק"יח), דמהני ס"ס ביוחסין ככל איסורין שבתורה ושכן דעת הבנין עולם (סי'ה אות י"ח), ועיין באר היטב (ס"ק ל"ב) מ"ש בשם מהר"י וי"ל שהתיר בס"ס גם בלא נבדקה, הובא בדרכי משה (סק"ז). וע"ש שכתבו שהר"ב טולידאנו בתשובה (שכסוף ספר חוק ומשפט) כתב דמהב"י (סי' ב'), נראה דביוחסין לא אמרינן ס"ס, והגם שהב"ש חולק עליו מ"מ כבר קיבלנו עלינו הוראות מרן גם בביתו הנאמן כידוע, (וכתב שם דצ"ע שהאורים גדולים הספרדי לא הביא ב"י זה). וכ"כ באוה"פ (שם ס"ק צ"ד) בשם העצי ארזים דלא מהני ס"ס ביוחסין כיע"ש. מ"מ גלע"ד דכו"ע יודו בזה דיש כאן

שכאן לא שייך דין קבוע דבוראי שהוא פירש וכמ"ש לעיל, וההו"ד דיעבד דכל לגבי ולד הוא דיעבד, וכמבואר ברברי הרב המגיד ז"ל (בפי"ח מהא"ב הלכה י"ג) וז"ל ותחילה אבאר דעת רבינו, הוא סבור שאפילו שהפניה שאמרה לכשר נבעלתי מכשירין העובר, ואע"פ שרוב העיר שונתה בה פסולין לה כנוכר לעיל (פט"ו מהא"ב הי"א) בביאור, זהו להכשיר הולד ואע"ג דלא הו"ל חזקה דכשרות, לפי שהדין כך הוא שהיא נאמנת ולא החמירו בולד כלל, לפי שאם היו מחמירים בו מלבא בקהל לא היה לו תקנה, והרי דין הולד כדין האשה שנשאת, וכ"כ מן המפרשים ז"ל, אבל בהיא עצמה אע"פ שהדין כן שהיא נאמנת אפילו ברוב פסולים ואם נשאת לכהן לא תצא, אעפ"כ לכתחילה לא תנשא לכהן אלא בתרי רובי, ומעלה עשו ביוחסין לכתחילה והרי יש לה תקנה שתנשא לישראל, וסבור זה רבינו מפני שאמרו בפ"ק דכתובות וכו' עכ"ל.

ו) ואפילו תאמר דמ"מ צריך תרי רובי דלשתי הדעות שבש"ע (סימן ו' סעיף י"ח) מיירי בתרי רובי, מ"מ אפשר לצרף דעת הנוב"י (סימן ז') שהובא בפ"ת (סימן ד' ס"ק מ"א), דס"ל שאם דנים רק על העובר סגי ברוב אחד, וע"ש שכתב דהב"מ והקהילת יעקב מליסא ועוד אחרונים השיגו עליו כיע"ש, ובש"ש (ש"ד) כתב שהוא נגד רוב הפוסקים, ועיין באוה"פ (ס"ק צ"ז אות י') שכתבו, ובס"פ כ"ג כתב הש"ש דאפילו להפוסקים דבעי תרי רובי הוא רק משום מעלה, א"כ בשעת הדחק טובא ראוי לסמוך על רוב אחד כיון דאיכא נמי דעת ר"ח, (בתוס' כתובות ט"ו ד"ה מאן) להכשיר אפילו בחד רובא, וגם לפירש"י ותוס' דקרוונות של ציפורי היה רק חד רובא והתירו בהוראת שעה. ופירש"י צורך שעה או שאר צדדי היתר, ומדכתב "או" משמע דלצורך שעה לחוד גם בלא צדדי היתר ג"כ מותר, וא"כ נדון דהנוב"י אין לך צורך שעה גדול מזה ומותר לכ"ע, ועס"ק קל"ו אות ה' עכ"ל. ובנ"ד דבוראי פריש ולא שייך בזה שהיא תלך למקום קביעות אפשר דיוודו כ"ע דדי ברוב אחד.

ובפרט די"ל דחשיב תרי רובי דרוב העיר כשרים וגם רוב סיעה העוברים בעיר כשרים, ובפרט שבית חולים הוא מקום ציבורי שאינו מיועד לבני העיר לבדם, אלא לכל המחוז עיירות ומושבים וכפרים וכו', ובכה"ג אפשר דחשיב תרי רובי לכ"ע, ואע"פ שלדעת הרמב"ם [שהיא הדעה הא' שכתב מרן ז"ל (בסי' ו' ס"יח)] אם נבעלה בעיר לא מהני אפילו תרי רובי, מ"מ בדיעבד מהני תרי רובי הולד הוא כדיעבד וכמ"ש לעיל, ועוד דהטעם שהחמירו בתרי רובי הוא רק מפני כל קבוע כמע"מ דמי, וזה לא שייך בנ"ד דתמיד זה נעשה באופן דפריש מרובא ובנ"ל, ומבחינה זו נראה שהבית חולים דינו כמו קרוונות של ציפורי ממש, ונראה שבכה"ג כו"ע יודו להתיר.

ספיקות רבים דיש מקום חשוב לומר דהוי תרי רובי וכנ"ל, והוא דיעבד דבלא"ה אין תקנה לולד כלל, והגוב"י (סימן ו', הובא שם אות ב') כתב דברוב אחד יש לצרף עוד ס"ס דעכ"פ לא גרע מרוב והוי כתרי רובי יע"ש, וכ"ש הוא בנידוננו, וגם הכ"מ (הובא שם) שחולק עליו אפשר שיודה בכה"ג, ועיין בפני יהושע בקו"א בשם הפר"ח ומהר"ם בן חביב, ומ"ש הוא שם. וע"כ נלע"ד שהולד הזה כשר לבוא בקהל ה', אלא שיש לציין במפורש, שהוא אינו בנו של המבקש כדי שלא יהיה מכשול לעתיד לענין יבום וחליצה וכיו"ב.

ח) ולענין החשש דשמא ישא אחותו מאביו, לכאורה יש להקל גם בזה, דרוב הנשים מותרות לו ויש בזה כמה ספקות וכמו שכבתי לעיל, דכל הסברות שכתבנו כדי להתירו ולהוציאו מחשש ממזרות, הן מועילות גם להציל מאיסור זה, והנה יש לדון עוד במ"ש במס' גזיר (י"ב ע"א) ובגיטין (ס"ד ע"א) ועוד, דאמר רבי יצחק האומר לשלוחו צא וקדש לי אישה סתם ומת שלוחו אסור בכל הנשים שבעולם, חזקה שליח עושה שליחותו. ופירש"י ז"ל אסור בכל הנשים שמא זו קרובת ארוסתו שקידש לו שלוחו היא, אא"כ חזר שלוחו ואמר פלונית קידשתי לך או לא קידשתי לך שום אישה. עכ"ל. וכ"פ הרמב"ם (פ"ט מה"א ה"ו) וטו"ש"ע (סי' ל"ה סעיף א') ע"ש, ולכאורה גם בני"ד יש לאוסרו בכל נשי דעלמא דשמא אחותו בת אביו היא, והתוס' שם בד"ה אסור, הקשו וא"ת יתומה קטנה תאסר לכל אדם שמא אביה קדשה לזה השליח, ותירצו דקנסא בעלמא הוא דקנסינן ליה, שצויה לקדש סתמא ולא חשש על עצמו שמא יבוא לידי תקלה, אבל מן הדין מותר בכל הנשים דאין זה חזקה גמורה דאינה בידו להתקדש ושמא לא תתרצה, ועוד דאזלינן בתר רובא עכ"ל. וע"ש בר"ן שהביא את פירושו של הרמב"ן שחלק על התוס' והוא ז"ל דחה דבריו והסכים עם התוס'. ולפי תירוץ זה י"ל לכאורה דבני"ד דרוב נשים מותרות לו יש לסמוך על הרוב דאין שייך בזה קנס, אלא דיש לדקדק בדבריהם שכתבו דמן הדין מותר דאין זו חזקה גמורה דאינה בידו לקדשה דשמא לא תתרצה, ומשמע דאם הוא בידו באופן שבודאי קידש לו אשה אז הוא אסור מדינא בכל נשי דעלמא, דחיישנן שמא זו קרובת ארוסתו ולא סמכינן ארובא, וא"כ בני"ד יש לחוש ולאוסרו בכל הנשים, אומנם לפי מ"ש עוד בתוס' שם ועוד דאזלינן בתר רובא, יש להתיר גם בני"ד.

ואולם הרמב"ן שהובא בר"ן הנז', חולק על התוס' וס"ל דאסור בכל הנשים מן הדין, ושאיני קטנה שמת אביה ויש לה חזקה פנויה, ועל כן לא חיישינן שמא קידשה אביה אבל הוא אסור, ואין חזקה של קרובות שאינן באות לפנינו מועילה לו, וכ"כ גם בחידושי הריטב"א ז"ל (וצ"ל דהרמב"ן ס"ל דכיון שמינה שליח לקדש לו אשה

וקי"ל דחזקה שליח עושה שליחותו ע"כ הורעה חזקה פנוי שלוחו), ולכאורה לפי הרמב"ן ז"ל וסיעתו י"ל בני"ד אסור בכל אשה דשמא אחותו מאביו היא דהוא ז"ל לא הלך בזה אחר הרוב, וראיתי באוה"פ (סי' ל"ה סי"א-סי"ק ס"ג אות א') שכתבו בשם יד המלך (להר"א לנדא) (פ"ט מה"א ה"ו) שכתב דגם להרמב"ן ז"ל דס"ל דמדינא הוא, מ"מ הוא רק דרבנן, דמדאורייתא ודאי אזלינן בתר רובא, וכל אחת מהקרובות אמרינן דהיא מהרוב ולא מהאסורות לו, רק מדרבנן לא אזלינן בתר רובא, ושכ"כ בעצי ארוזים (ס"ק כ"ה), ובזכרון יהונתן ח"א (יו"ד סי' ר' אות י"א), והאריך להוכיח כן בראיות רבות, מיהו הבית דוד בפסקי הלכות (ח"ב דרכ"ג ג'), כתב דמהר"ן נראה שהבין מדברי הרמב"ן שהוא איסור תורה, ואולם הוא עצמו שם בהמשך הוכיח דאינו אלא דרבנן וכדעת התוספות והר"ן.

ט) והנה לא מבעיא לדעת התוספות דס"ל שהוא רק קנס, ובפרט למ"ש המקנה בקונטרס אחרון (סי' ל"ה סי"א), שהתוס' מדמים את זה למבטל איסור לכתחלה, דקי"ל דאסור משום קנסא, כמ"ש בגיטין (ג"ג ע"ב) וביו"ד (סימן צ"ט), וה"נ ששלח שליח לקדש אשה סתם ולא פירש וגרם בזה שנצטרך ללכת אחר הרוב, וע"כ קנסו אותו לאוסרו בכל נשי דעלמא, ופשוט דבני"ד שהולד הזה לא גרם מאומה אלא מיום היוולדו נולדו לו ספיקות אלו ולא שייך לקנסו, ויש להתירו בכל הנשים דאזלינן בתר רובא, (ומ"ש על התוס' דאינה חזקה גמורה וכו', הוא רק לחזק יותר את סברתם וכנראה שעיקר סמיכתם להתיר מדינא הוא משום הרוב, וצ"ע בזה ועיין אוה"פ (ס"ק ס"ג אות ה') מ"ש בזה, ולהאמור גם להרמב"ן דס"ל שהוא מן הדין מ"מ מודה הוא ז"ל דמהתורה מותר דאזלינן בתר רובא ולא אסרו אלא מדרבנן, וא"כ י"ל כשיש עוד איזה ספיקות יש להתיר, ככל ספיקא דרבנן וכאן יש ספיקות רבות וכמ"ש לעיל.

והנה הט"ז (שם אות ט"ו) כתב וז"ל שחזקה שליח וכו', בזה מתורץ למה לא יהיה מותר בכלן מטעם ס"ס, ספק שמא לא קידש כלל ואת"ל קידש שמא לא זו היא, ע"כ יאמרו שחזקה השליח שבודאי קידש כנ"ל. עכ"ל. והב"ש ז"ל (שם ס"ק כ"ח) כתב עליו, וליתא דהא הוי ס"ס אחד בגופו ואחד בתערובת ולא מהני ס"ס כזה באיסורא דאורייתא. עכ"ל. והרב המגיה בדברי הט"ז כתב שהב"ש לא הבין כאן את דברי הט"ז, שהוא כתב ואת"ל קידש שמא "לא זו היא" ולא כתב "לא זו היא שקידש", והב"ש הוסיף תיבת "שקידש", ותמוה מאד איך שגג בדברים הידועים דמשמע שאם היה ודאי שזו היא שקידש היתה אסורה עליו רק שמא לא זו היא, ואדרכה אם היתה זו שקידש היתה מותרת לו בפשיטות וכו', אלא כן פירושו, שמא לא זו היא קרובתה רק זו שקידש (בעצמה) וא"כ הוי ס"ס שמא לא קידש כלל ואת"ל קידש ותרצה לאסור, י"ל שמא זו היא שקידש

מדינא מ"מ הוא רק מדרבנן וכדעת הפוסקים הנ"ל, שאחרי שהביא דברי התוס' העלה שלדעתם כנס בדיעבד לא יציא, כתב ויש פוסקין שמוציאין מדרבנן, ומסתמא שכוונתו לדעת הרמב"ן ז"ל וקאמר דמוציאין רק מדרבנן. ועוד נראה שהכרעתו להקל בשוק דאין מוציאין בדיעבד. ובנ"ד דחשיב ממש בדיעבד וכבר כתבתי לעיל שבית החולים חשיב מקום של רבים ועדיף משוק, ועוד כתבתי שם דכאן הוי רק בדרך דפריש ואין בזה ענין שהם באו אליה וכנ"ל בהרחבה, ואשר ע"כ נראה דבזה לכ"ע מותר הולד הזה בכל נשי דעלמא, דאחר שהוא נולד באופן דפריש ולא במקום קביעות, אי"כ נדון הוא אחר הרוב, ועל כל בת שירצה לישא י"ל דאינו אחיה דהוא מרובא דעלמא שהם זרים לה ומותרת לו.

יא) עוד ראיתי שרוב הפוסקים ס"ל, דהרמב"ן ז"ל ס"ל דאסור בנשי דעלמא מדינא ולא מקנסא, מ"מ לא אסר אלא באיסור תורה ולא בדרבנן, ויש בזה מחלוקת הפוסקים אם האיסור בנשי דעלמא, הוא רק ביש להן קרובות שהן ערה כגון בתה ואחותה וכיו"ב, או שגם ביש להן קרובות שניות ג"כ אסור, ה"ט"ז (ס"ק ט"ז) מחמיר גם בשניות, אולם הפרישה (אות ר') דקדק ממ"ש הטוש"ע כגון שיש לה בת וכו', משמע דוקא אלו אבל שניות לא, וכן דעת הח"מ (ס"ק כ"ד) והב"ש (ס"ק כ"ט), ובאה"פ (ס"ק ס"ד) כתבו שכן כתבו האבן פינה (סק"ה) ויד דוד (ח"ב דרכ"ג ע"א) וערוך השולחן (סעיף ל"ו), התפארת יעקב (ס"ק ל"ד) כתב דהתוס' דס"ל דמטעם קנס הוא קנסו גם בשניות, ולהרמב"ן דהוא מדינא, בשניות אזלינן להקל בספיא, וכן פשיטא ליה להמקנה (בקו"א סימן ל"ה ס"א), אלא שכתב דגם להתוס' מותר בשניות דרבנן, וגם המשנה למלך (פ"ט מה"א ה"ו) שכתב מתחילה דלהרמב"ן אסור גם ביש לה קרובות שניות, הגה חזר וכתב דגם להרמב"ן מותר דהא לכ"ע אין האיסור אלא מחמת הספק וכו', וכתב דזה נוח לו כדי שלא נעשה מחלוקת במה שלא מצינו דנחלקו בו, ומה גם דמהגמ' בנוזר שם מוכח כן. וכ"כ בעצי ארזים (ס"ק כ"ד) דאפי' להרמב"ן אינו אסור אלא במקום חשש ערה דאורייתא, עו"כ שם שכ"כ השיטה מקובצת בנוזר (שם) בשם הר"ר עזריאל דבשניות ליכא למיחש דספיא דרבנן לקולא, וע"ש עוד מזה, הכלל העולה שלדעת רה"פ אין להחמיר במקום חשש דרבנן, וכן פסקו נושאי כלי הש"ע שמימיהם אנו שותים.

ובנ"ד דיש כמה וכמה ספקות דשמא זרע זה הוא מגרי, ואת"ל מישראל שמא אין לו ילדים לאותו האיש, ואם יש לו אולי כל בניו זכרים דוקא, ואם יש לו בנות שמא נישאו כבר או מתו, ועוד דכל בת י"ל דהיא מהרוב שאינן בנותיו של אביו של זה, ועוד יש בזה ס"ס דרבנותא דשמא הלכה כהתוספות דכל זה הוא רק קנס, ובנ"ד לא שייך הטעם של קנס וכמ"ש לעיל, וגם דאין לך בו אלא חידושו ואין לדמות ענין לענין בפרט בעניני קנסות, ונעמיד דין זה אעיקרא דדינא דאזלינן בתר רובא, ואפילו להתירוק

ומותרת עכ"ד. ועיין עוד בדברי הרב שי למורה בגיליון הש"ע שם על דברי הב"ש. ולמדנו מדבריהם דאם יש ס"ס כדין יש להתיר לכ"ע. ויש להעיר ע"ד הב"ש שכתב שספק אחד בגוף וספק אחד בתערובת לא מתיר באיסור דאורייתא, והרי דעת התוס' והר"ן שהוא רק קנס דרבנן, וגם הרמב"ן י"ל שהוא רק מדרבנן אע"פ שאינו קנס וכמ"ש לעיל, ובדרבנן אמרינן גם ס"ס בכה"ג, וגם מ"ש השי למורה דהוי ס"ס שאינו מתהפך, הדבר תלוי בפלוגתא דרבנותא דלדעת הרמב"ם ורבים מהראשונים לא בעינן ס"ס המתהפך, ובדרבנן י"ל דכ"ע יודו להתיר, ובנ"ד יש ס"ס פשוט שמא מגוי ואת"ל מישראל שמא אין לו ילדים ואת"ל יש לו שמא יש לו רק זכרים ואת"ל יש לו בת היא כחיים שמא אינה זאת, וכל הספקות האלו הם בענין אחד ומתירים לכ"ע.

והלום ראיתי באוצה"פ (שם אות ב') בשם הים הגדול (סי' ט') שכתב דבין לשיטת התוס' ובין לשיטת הרמב"ן כיון דאיכא ס"ס מותר, ואף דהוי ספק אחד בגוף וספק אחד בתערובות, דהספק האחד בקידושין והספק השני בקרובותה, מ"מ בספק קידושין הרי כ' מהרימ"ט (ח"א סימן קל"ח), והפרי חדש ביו"ד (סי' ק"י), דאינו אסור כי אם מדרבנן משום דאיכא חזקת פנויה, ובכה"ג מהני אפילו כשספק אחד בגוף והשני בתערובת, וכמ"ש הרמ"א והש"ך יו"ד (סי' ק"י) ואפי' לט"ז והפ"ח שם דס"ל דאפילו כהספק הראשון הוא דרבנן לא מהני ס"ס כשהאחד בגוף והשני בתערובת, אינו אלא בספק שיש לו מתירין, אבל כשאר ספקות דרבנן מודו דמהני, וכזה לא קשה מה שהקשה הב"ש על הט"ז עכ"ל, ואישתמטתיה דברי הרב המג"ה שהוכרתי, ומ"מ גם הוא ז"ל מיפשט פשיטא ליה להתיר בס"ס לכ"ע וכמ"ש בעוני, וק"ו לנ"ד שיש כמה ספיקות וכנ"ל.

י) ועוד אמינא בעה"ו דבנ"ד דאם נאסור מחשש שישא אחותו מאביו יש לאוסרו לגמרי ואין לו שום היתר, דבהווא שעשה שליח לקדש אישה סתם מותר באשה שאין לה קרובות כמ"ש בש"ע שם, אבל ולד זה אם נחוש שמא ישא אחותו הרי הוא אסור בכל הנשים ממש, והוי כדיעבד (וכמ"ש לעיל גבי שתוקי וברוקי), והרב בית שמואל ז"ל בסק"ל כתב דנפק"מ בין התוס' והרמב"ן, אם עבר וקידש אשה שיש לה קרובות, דלשיטת התוס' הוי קידושין גמורים, ולרמב"ן אמרינן חזקה שליח עושה שליחותו והוי ספק קידושין, שמא קידש אחותה או בתה או אמה עכ"ל, ובאה"פ (שם ס"ק ס"ג אות ד') הביאו דברי המאירי בנוזר (יב). דאחר שהביא דברי התוס', כתב דמכאן למדו רבים דאם כנס (בדיעבד) לא יוציא ואפי' קידשה בבית (שהוא מקום קביעות), ויש פוסקים שמוציאין מדרבנן אפי' נודמנה לו בשוק, ויש מכריעין שמבמקום קביעותה מוציאין הא בשוק אין מוציאין עכ"ל, ולענ"ד יש לרדק קצת מדברי המאירי ז"ל, דגם להרמב"ן החולק על התוס' ואוסר

סימן ג

"ברין יביר"

בדבר בני זוג שהתגרשו בשנת התשל"א
אחר מריבות וקטמות רבות ובעת הגירושין
אמר האב על אחת הכנות שאינה בתו
ונרשם הדבר בבית הדין ועתה באה הבת
הנו' ומבקשת להתירה לינשא.

ואקדים בזה דברי הגאון המפורסם רבי נחום דב
קרייסמן הכהן שליט"א אב בית הדין פתח תקוה.
(ועיין לקמן בפס"ד שכתבתי ששם הארכתני בכל פרטי
הענין הזה בהרחבה).

פסק דין

תלויה ועומדת בקשת המבקשת להיתר נשואין, לבא בקהל
ה'.

והרי השתלשלות הפרשה, שתחילתה בשנות תשי"ט -
תש"ך בני הזוג סיאני ש' וס' התדיינו בביה"ד, הבעל
אז תבע גרושין או היתר נשואין מתוך עילה שאשתו אינה
מסוגלת לחיות חיי אישות ואפילו סולדת מכך, האשה
הסכימה שיתנו לבעל היתר לשאת אשה אחרת על פניה
ובשום אופן לא הסכימה להתגרש, ביה"ד התיר לבעל הנ"ל
לשאת אשה אחרת. ההיתר אושר ע"י הרבנים הראשיים דאז.

כנראה אישור ההיתר הנ"ל לא נמסר משום מה לידי הבעל,
הצדדים המשיכו להתדיין בפני ביה"ד, פעם האשה
כבר הסכימה להתגרש ושוב חזרה בה וכן גם התחרטה
מהסכמתה להיתר הנשואין שהבעל קבל ואושר.

בינתיים נולד להם הבן אברהם, הבעל נשאל ע"י ביה"ד
מדוע רוצה הוא עכשיו היתר נשואין, וענה ע"כ
הבעל "מפני שאני לא יכול לחיות עמה, מאז שהתחתנו לפני
ארבע שנים, חייתי עמה רק שלש או ארבע פעמים ובפעם
האחרונה חייתי עמה לפני שנכנסה להריון של הילד".

וכן האשה ענתה לשאלת ביה"ד: "אני לא רוצה שלום עמו,
אני לא מסכימה שהוא יחיה איתי כבעל ואשה. לשאלת
ביה"ד ענה הבעל: "הילד הוא שלי".

בכסליו תשל"א הגיעו הצדדים להסכם גרושין, הבעל מסר
לביה"ד: "יש לי אשה ידועה בצבור, לנו יש שני
ילדים, הילדה השלישית מ' היא לא ילדה שלי, אני גר בת"א
והיא בגני תקוה, בזמן שנולדו הילדים הגדולים יותר א' וא'
הייתי חי אתה לעתים רחוקות, אבל כבר 3-4 שנים שאני
בכלל לא חי אתה, ומ' לא הילדה שלי".

האשה אמרה: "הילדה האחרונה מ' לא ילדה שלו, מישהו
תפס אותי בכח וקשר אותי וחי איתי ומזה נולדה

הראשון של התוס' מ"מ קנסא הוא ולא מצינו שקנסו אלא
בעשה שליח לקדש אשה סתם ותו לא, ואפי' את"ל הלכה
כהרמב"ן, כבר כתבנו בשם כל גדולי הפוסקים דבמקום
ס"ס גם הוא מודה שמוחר. ועוד דכמעט כל הפוסקים שוים
שגם להרמב"ן הוא רק איסור דרבנן, וי"ל דלא אסרו אלא
בענין ההוא ותו לא, וכמו דמצאנו להמקנה בקו"א שכתב
דדוקא באמר לשלוחו אסרו אבל באמר לחבירו לא אסרו.
ועיין מזה באוה"פ (שם ס"ק נ"ט), ובס"ק ס' שם כתבו
דהפתחי עזרה (סקי"ג) נוטה לומר דדוקא במת השליח
אסרו, אבל אם הוא חי ולא חזר מותר, וע"ש עוד מזה,
וכ"ש די"ל דבשאר הענינים לא אסרו דחידוש הוא ואין לך
בו אלא חידוש.

ועל כן בהצטרף כל הספקות הללו וכל הטעמים לחלק
ולומר דבנ"ד לא אסרו כלל, נראה דיש להתיר בנ"ד את
הולד הזה בכל נשי דעלמא בלא שום פקפוק כלל ועיקר.
ועיין עוד במנחת יצחק (ח"ד סימן ה') שדן בענין הפרייה
מלאכותית, ונחלק ע"ד האגרות משה בכמה ענינים,
ועוד חזון למועד אי"ה.

ומענין לענין באותו ענין יש מקום לדון באיש שחלה ל"ע,
הטיפולים לרפואתו פוגעים בכח הפריין שלו, וע"כ
לקחו ממנו הרופאים זרע לפני הטיפול ושמרו אותו, וסוף
דבר שהוא נלב"ע ואשתו בקשה שיתנו הזרע שלו ברחמה
כדי להקים לו זרע וכן עשו, ועתה ילדה בן האם היא זקוקה
ליבום, ושמעתי שיש תשובה בנוכ"י שאם נקלטה אחר מות
בעלה שהיא זקוקה ליבום, ולא מצאתיה לע"ע, והיעב"ת
אמן.

ע"ה שמ"ע ס"ט

חבר ב"ד פתח תקוה ת"ו